

گزارش تفصیلی «فرهیختگان» از جزئیات نرخ بیکاری در استان‌های مختلف ورشته‌های دانشگاهی

واقعیت آمار بیکاری

به جرات می‌توان گفت آمارهای اشتغال و بیکاری در ایران یکی از عجایب هفت‌گانه جهان است. تصور کنید کشور ما ۸۱ میلیون نفر دارد که فقط ۲۴ میلیون نفر از این جمعیت (۲۹/۶۳ درصد) کار می‌کنند و ۵۲ میلیون نفر فاقد شغل هستند. این میزان سربراری یا بالا بودن بار تکفل، در وهله اول گواه فشار مالی زیاد بر خانوارهاست و در وهله دوم نیز گواه ارتزاق تعداد قابل توجهی از جمعیت کشور از بخش‌های غیرمولد و غیررسمی اقتصاد است؛ اما مساله به همین جا ختم نمی‌شود، چنان که گرچه آمارهای حوزه اشتغال و بیکاری (آمار بهار ۹۷) حکایت از نرخ بیکاری ۱۲/۱ درصدی در کشور دارد، اما این میزان بین جوانان رقم بسیار قابل توجهی را نشان می‌دهد، به طوری که در حال حاضر براساس میزان بیکاری جوانان ۱۵-۲۹ ساله کشور حدود ۲۵/۵ درصد است که این میزان نزدیک به دوبرابر متوسط جهانی (۱۳/۱ درصد) در سال ۲۰۱۷ است. همچنین بررسی آماری نشان می‌دهد در سال ۹۶ حدود ۳۶/۲ درصد از جوانان ۱۵-۲۵ ساله کشور قید هرگونه کار و تحصیل یا مهارت‌آموزی را زده‌اند که این رقم در ژاين ۳/۵ درصد، آلمان ۶/۷ درصد، انگلیس ۱۰/۹ درصد، فرانسه ۱/۱۸ درصد، آمریکا ۱۵ درصد و ترکیه ۲۴ درصد است. بالا بودن جمعیت سربراری با افزایش «بار تکفل» ناشی از گروه جوانان از این منظر دارای اهمیت است که این جمعیت به‌طور بالقوه می‌تواند منشأ آسیب‌های اجتماعی گوناگون باشند.

|||

نرخ بیکاری جوانان در ایران ۲ برابر متوسط جهانی

براساس گزارش مرکز آمار ایران، در بهار سال ۹۷ از جمعیت ۸۱ میلیونی کشور، ۱۴ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر کمتر از ۱۰ سال و ۶۶ میلیون و ۵۹۲ هزار نفر ۱۰ ساله و بالاتر هستند. از جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر ۵۸/۹ درصد از جمعیت غیرفعال و ۴/۱ درصد از جمعیت فعال هستند. بر این اساس مجموع شاغلان و بیکاران که جمعیت فعال را تشکیل می‌دهند، به ترتیب ۲۴ میلیون نفر و سه‌میلیون و ۳۲۲ هزار نفر هستند. به‌عبارت دیگر در حال حاضر نرخ اشتغال ۸۷/۹ درصد و نرخ بیکاری نیز ۱۲/۱ درصد است. همچنین بررسی نرخ بیکاری در پنج‌سال اخیر نیز نشان می‌دهد نرخ بیکاری جمعیت بالای ۱۰ سال از ۱۰/۴ درصد در سال ۹۲ تا ۱۲/۱ درصد در بهار ۹۷ رسیده است.

اما بین جمعیت بیکار کشور، نسل جوان مشکلات بحرانی‌تر دارند به‌طوری که نرخ بیکاری کل جمعیت کشور در حالی ۱۲/۱ درصد است که این میزان بین جوانان ۲۴-۱۵ ساله حدود ۲۸/۳ و بین جوانان ۲۹-۱۵ ساله حدود ۲۵/۵ درصد است. به‌عبارت دیگر در حال حاضر بیش

از یک میلیون و ۸۰۰ هزار جوان بین ۲۹-۱۵ سال بیکار هستند که قطعا رقم بسیار بزرگی است. همچنین در سال‌های اخیر نرخ بیکاری جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله نیز همانند نرخ بیکاری کل جمعیت کشور روندی افزایشی داشته و از ۲۱/۲ درصد در سال ۹۲ به ۲۵/۵ درصد در بهار ۹۷ رسیده است.

بررسی وضعیت بیکاری جوانان در سطح جهانی نیز نشان می‌دهد در سال ۲۰۱۷ میلادی ۷۱ میلیون جوان (۲۴-۱۵ سال) بیکار بوده‌اند که نرخ بیکاری این گروه ۱۳/۱ درصد بوده است. بر این اساس نرخ بیکاری جوانان در ایران حدود دوبرابر میانگین جهانی است. به‌عبارت دیگر نرخ بیکاری جوانان در ایران نزدیک به دوبرابر میانگین جهانی است.

بیشترین بیکاران جوان در کدام استان‌ها قرار دارند

بین استان‌های کشور کرمانشاه با نزدیک به ۴۴ درصد، چهارمحال‌وختیاری با ۴۰/۶ درصد، ایلام با ۳۳/۴ درصد، خراسان جنوبی با ۳۱/۳ درصد، استان‌های مازندران، گیلان و کهگیلویه و کرمان هرکدام با ۳۰ درصد دارای بالاترین نرخ بیکاری را بین استان کشور دارند.

۲/۵ میلیون جوانان تحصیلکرده قید کار دارند

براساس جدیدترین آمار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در سال ۱۳۹۶ جمعیت فارغ‌التحصیل یا در حال تحصیل کشور ۱۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر است که از این تعداد، هفت‌میلیون و ۱۱۱ هزار نفر جمعیت فعال و پنج‌میلیون و ۳۸۹ هزار نفر غیرفعال هستند. از جمعیت هفت‌میلیون و ۱۱۱ هزار نفری فعال، پنج‌میلیون و ۷۰۰ هزار نفر شاغل و یک‌میلیون و ۳۷۸ هزار نفر بیکار هستند؛ لذا براساس تعریف آماری نرخ بیکاری در جمعیت در حال تحصیل یا فارغ‌التحصیل کشور ۱۹/۴ درصد است که می‌توان گفت با واقعیت‌های جامعه چندان همخوانی ندارد.

همچنین بررسی آماری نشان می‌دهد از جمعیت پنج‌میلیون و ۳۸۹ هزار نفر غیرفعال فارغ‌التحصیل یا در حال تحصیل کشور، دو میلیون و ۵۳۳ هزار نفر فارغ‌التحصیل در آمارها جزء جمعیت غیرفعال ذکر شده‌اند که قید شغل را زده‌اند. بر این اساس در کنار یک‌میلیون و ۳۷۸ هزار نفر بیکار، دو میلیون و ۵۳۳ هزار نفر فارغ‌التحصیل غیرفعال نیز هستند که رقمی قابل تامل در شرایط فعلی کشور است.

کدام استان‌ها بیشترین جمعیت تحصیلکرده بیکار دارند

گرچه میانگین نرخ بیکاری جمعیت فارغ‌التحصیل کشور ۱۹/۴ درصد است، اما

بررسی آماری نشان می‌دهد این میزان در برخی استان‌های کشور بسیار بالا و قابل تامل است، به‌طوری که نرخ بیکاری جوانان دارای تحصیلات دانشگاهی در استان کرمانشاه ۵۷/۹ درصد، چهارمحال‌وختیاری ۵۶/۳ درصد، ایلام ۵۵/۵ درصد، کرمان ۵۱/۳ درصد، لرستان ۴۹/۳ درصد، خراسان جنوبی ۴۸ درصد، گیلان ۴۷ درصد و کردستان ۴۵/۶ درصد است. همچنین کمترین نرخ بیکاری مربوط به استان‌های قم با ۲۰ درصد، هرمزگان با ۲۲/۶ درصد و قزوین با ۲۵/۶ درصد است.

کدام رشته‌های دانشگاهی بیشترین بیکاران را دارند

براساس جدیدترین گزارش مرکز راهبردی وزارت کار بین رشته‌های مختلف، فارغ‌التحصیلان رشته علوم کامپیوتر با ۴۱/۴ درصد در رتبه اول و رشته‌های حفاظت از محیط‌زیست با ۳۷/۶ درصد؛ هنر با ۲۸ درصد، علوم طبیعی با ۲۵/۷ درصد، معماری و شهرسازی با ۲۷/۷ درصد، حقوق با ۲۵/۷ درصد، صنعت و فرآوری با ۲۵/۶ درصد، علوم زیستی با ۲۵/۳ درصد و خدمات بهداشتی با ۲۴/۸ درصد در رتبه‌های دوم تا هشتم دارای بالاترین میزان نرخ بیکاری هستند. دامپزشکی با ۸/۷ درصد، بهداشت با ۸/۸ درصد و تربیت معلم با ۹/۳ درصد کمترین نرخ بیکاری را بین رشته‌های دانشگاهی دارند.

۴ میلیون جوان در خطر آسیب‌های اجتماعی

در تحلیل‌های مربوط به وضعیت جوانان در بازار کار، معمولا از سه شاخص میزان بیکاری، نرخ اشتغال و نرخ مشارکت نیروی کار جوانان استفاده می‌شود؛ اما علاوه‌بر این سه شاخص، بخش دیگری از ذخیره پنهان نیروی کار جوان نیز جوانان غیرفعالی هستند که به‌رغم میل خود و به اجبار نتوانسته‌اند وارد بازار کار شوند و غیرفعال مانده‌اند. در این زمینه سازمان بین‌المللی کار به‌منظور درک بهتر وضعیت بازار کار جوانان شاخصی را به‌نام NEET برای جوانان تعریف کرده که مفهومش این است: «چه تعداد از جوانان ناامید از کار بوده یا امکان دسترسی به آموزش و مهارت‌آموزی را ندارند.» آمارشناسان کار درخصوص این شاخص تفسیرهای زیر را دارند: ۱- کم‌بودن تعداد مشمولان NEET نشانگر گذر سالم از مدرسه به کار است. ۲- زیاد بودن تعداد مشمولان NEET به معنی به‌حاشیه رانده شدن جوانان است. ۳- این شاخص بیانگر توجه به جوانانی است که بازار کار را رها کرده یا تمایلی جهت پیوستن به آن ندارند. شاخص NEET از این منظر مهم است که تأکید دارد اشتغال ناقص یا عدم اشتغال جوانان و وارد آوردن فشار اقتصادی به خانواده‌ها می‌تواند آنها را در معرض طرد

اجتماعی و بلاتکلیفی اقتصادی و آسیب‌های اجتماعی قرار دهد. براساس آمارهای سازمان بین‌المللی کار (ILO)، میزان شاخص NEET در ژاين ۳/۵ درصد، آلمان ۶/۷ درصد، انگلیس ۱۰/۹ درصد، فرانسه ۱۱/۸ درصد، آمریکا ۱۵ درصد، ترکیه ۲۴ درصد و در ایران این میزان، رقم شگفت‌آور ۳۶/۲ درصد است. بر این اساس در ایران چهارمیلیون و ۲۹۰ هزار نفر جوان ۱۵ تا ۲۵ ساله نه‌تنها در حال تحصیل نیستند، بلکه دنبال هیچ مهارتی نیز نرفته‌اند. این جمعیت علاوه‌بر اینکه باعث افزایش «بار تکفل یا سربراری» در خانوارها می‌شوند، بلکه به‌طور بالقوه نیز می‌توانند منشأ آسیب‌های اجتماعی باشند.

چند راهکار

همان‌طور که گفته شد، بخش قابل توجهی از جمعیت بیکار کشور را جوانان بین ۱۵ تا ۲۹ ساله تشکیل می‌دهند که در بین آنها نیز، درصد زیادی فارغ‌التحصیلان دانشگاهی هستند. بر این اساس موارد زیر به‌عنوان راه‌حل‌های کوتاه‌مدت با تأکید بر اشتغال جوانان پیشنهاد می‌شود.

افزایش سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

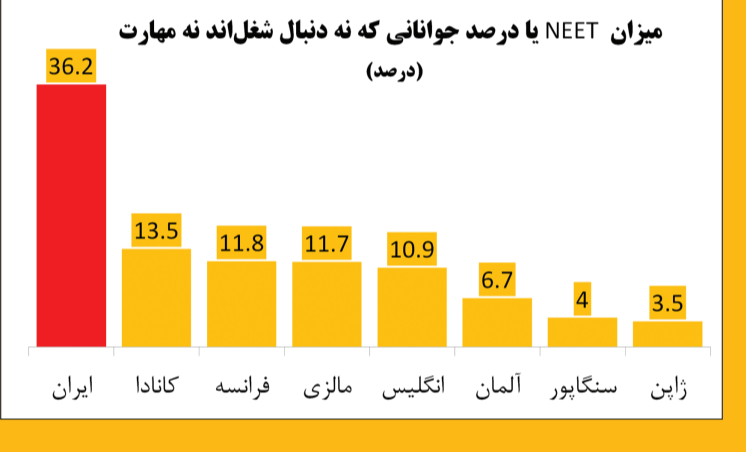
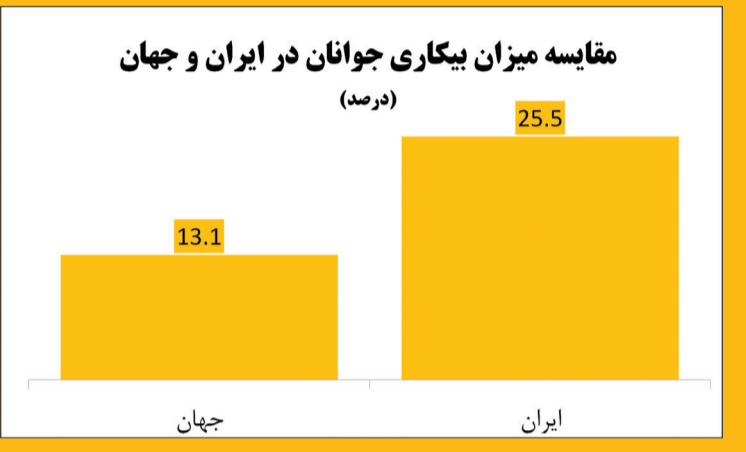
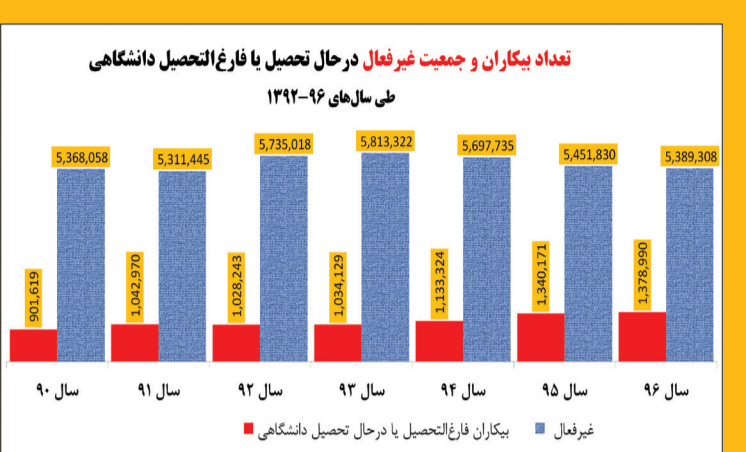
یکی از بخش‌های نسبتا سودآور اقتصاد، بخش کشاورزی است که سهمی قابل توجهی از اقلام وارداتی کشور نیز به این بخش اختصاص دارد. توسعه این بخش می‌تواند موجب ایجاد اشتغال مولد و توسعه فرصت‌های شغلی زیادی شود، با این حال در حال حاضر سهم بخش کشاورزی از تسهیلات بانکی فقط ۷ درصد است و سهم این بخش در اشتغالیابی نیز ۱۷ درصد است. وجود ظرفیت‌های زیاد در این بخش از همین دو شاخص تسهیلات بانکی و میزان اشتغالیابی کاملا مشخص است.

ظرفیت ۲.۳ میلیون شغل در ۷۱ هزار پروژه عمرانی نیمه‌تمام

یکی دیگر از راه‌حل‌های اشتغالیابی در کوتاه‌مدت، ایجاد زمینه‌های سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و همچنین کمک دولت به سودآوری طرح‌های نیمه‌تمام کشور است، به‌طوری که در حال حاضر بیش از ۷۱ هزار پروژه عمرانی نیمه‌تمام در کشور وجود دارد که ظرفیت اشتغالیابی کل این پروژه‌ها دو میلیون و ۳۳۳ هزار نفر است. گرچه تکمیل ۷۱ هزار پروژه نیمه‌تمام در حال حاضر امکان‌پذیر نیست، با این حال حتی اگر ۴۰ درصد از این پروژه‌ها نیز رانندازی شوند، نزدیک به یک میلیون شغل ایجاد خواهد شد.

اعزام نیروی فنی به خارج از کشور

در زمینه اعزام نیروی کار فنی به خارج از کشور

نیروی کار ماهر و فنی باید به‌طور جدی از سوی دولت پیگیری شود.

توسعه مشاغل مرتبط با فناوری اطلاعات

اگر جهت‌گیری سیاست‌های صنعتی کشور به سمت فناوری و نوآوری باشد، فرصت‌های زیادی برای جذب فارغ‌التحصیلان در بخش فناوری ایجاد خواهد شد. گرچه در حال حاضر تعداد ۳۵۳۱ شرکت دانش‌بنیان در کشور وجود دارد، با این حال رقم دقیقی برای اشتغال این بخش ذکر نشده است.

هیچ آمار رسمی‌ای در کشور ثبت نشده است. آمارهای جهانی نشان می‌دهد حجم مبادلات پولی حاصل از کارکرد نیروی کار خارجی بین کشورهای جهان در سال ۲۰۱۴ حدود ۳۸۵ میلیارد دلار بوده است که ایران هیچ سهمی از آن ندارد. هند با ۷۰ میلیارد دلار، چین با ۶۴ میلیارد دلار و فلیپین با ۲۸ میلیارد دلار دارای بیشترین ارزآوری در زمینه اعزام نیروی کار به خارج از کشور هستند. نکته قابل تامل این است که عربستان نیز ۲۵ میلیارد دلار سالانه از این زمینه درآمد دارد. بنابراین اعزام نیروی کار به خارج آن هم

قصری اذعان داشت که بیشتر دید سیاسی بر دور قبلی تحریم قبلی متمرکز بود، با تحریم فعلی بیشتر اقتصادی است و آمریکایی‌ها از اعمال تحریم‌ها علیه ایران بیشتر دنبال منافع اقتصادی خود هستند، بنابراین بعید است تحریم‌های جدید شبیه تحریم قبلی باشد.

وی اضافه کرد: «مدیر تحریم‌های قبلی علیه ایران تعدادی افراد سیاسی بودند، اما مدیران فعلی تحریم‌ها علیه ایران افرادی اقتصادی به‌شمار می‌آیند، بنابراین احتمال دارد برای مقابله با تحریم‌ها بتوان با زبان بازگانی اقتصادی فعالیت‌هایی را انجام داد.» قصری، ترامپ رئیس‌جمهوری فعلی آمریکا فردی دانست که بیشتر به دنبال منافع شخصی و اقتصادی خود بوده و ممکن است با به کار بردن برخی عوامل در بازار بتوان عملیات صادرات نفت خام کشور را تداوم بخشید. مدیر سابق امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران به «نود اقتصادی» گفت که پالایشگاه‌های کره جنوبی و ژاپن دنبال استفاده از نفت خام ایران هستند چون سود پالایشی آنها را افزایش می‌دهد، اما اگر مجبور به تبعیت از سیاست‌های تحریمی شوند به‌طور قطع تبعیت کرده و واردات نفت خام خود را از ایران صفر می‌کنند. وی درباره امکان فروش نفت خام ایران در قالب محموله کوچک نفت هم توضیح داد: «محموله‌های راجی در بازار نفت در محدوده یک تا دو میلیون بشکه بوده اما اگر حجم محموله‌های نفتی به ۳۰۰ هزار بشکه یا همان ۸۰۰ هزار تن برسد، هزینه عملیاتی حمل را افزایش داده و

مدیر سابق امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، وجود هرگونه رانت در جریان فروش نفت خام در بدنه وزارت نفت و حتی شرکت ملی نفت ایران را رد و ابراز تاسف کرد که التای وجود رانت در جریان فروش نفت در بدنه شرکت ملی نفت از ناحیه طرفداران مافیای نفت در بیرون وزارتخانه نفت است. سیدمحسن قصری در گفت‌وگو با «نود اقتصادی» توضیح داده که پول و درآمد حاصل از فروش نفت به‌صورت مستقیم به خزانه کشور واریز شده و هیچ نفعی برای شرکت ملی نفت ایران ندارد. وی مدعی شد افرادی که به دنبال فروش نفت در بورس انرژی هستند، دنبال ایجاد رانت هستند اما اشاره‌ای نکرد که دقیقاً در کجای بورس انرژی چنین اتفاقی می‌افتد!

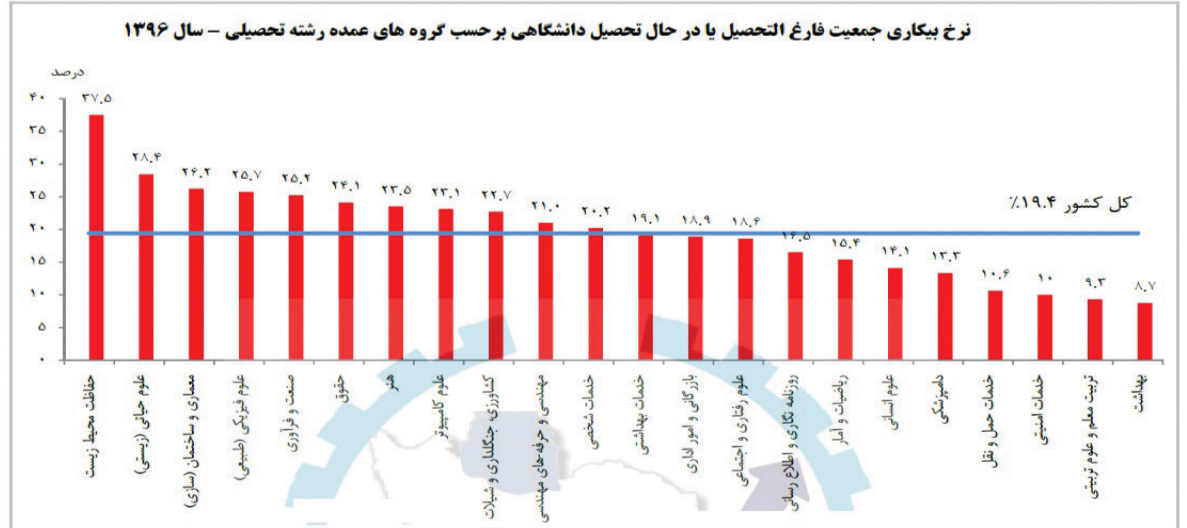
قصری گفت که اقتصاد دارای ارز چندنرخ‌نی نمی‌تواند بورس موفقیتی داشته باشد، بنابراین فروش نفت خام در بورس انرژی در شرایط فعلی به معنی حراج نفت خام در بورس نفت است. مدیر سابق امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران تأکید کرد که برای شکل‌گیری یک بورس انرژی واقعی باید به سمت ارز تک‌نرخ حرکت کرد، حال آنکه متأسفانه الان چنین ابزاری وجود ندارد. وی درباره کاهش صادرات نفت خام ایران در شرایط اجرایی شدن تحریم‌های نفتی از اواسط آبان‌ماه سال جاری هم اظهار داشت: «با توجه به بررسی‌هایی که از بازار صورت گرفته، صادرات نفت خام ایران به محدوده یک میلیون بشکه در روز خواهد رسید، اما سقوط آن به زیر یک میلیون بشکه در روز محتمل نیست!»

تحلیل

حتی بعد از تحریم‌ها فروش نفت ایران به زیر یک میلیون نخواهد رسید

هرچه حجم محموله‌ها کوچک‌تر شود، اجرای این طرح را با مشکل بیشتری مواجه خواهد کرد.» به گفته قصری، با توجه به نوسانات نرخ دلار در کشور، بخش خصوصی توان لازم را برای خرید محموله‌های کوچک و فروش آن در بازار بین‌الملل ندارد، مگر با تشکیل برخی کنسرسیوم‌ها که باره‌هم، به دلیل دسترسی بودن ارز، فروش این مدل نفت خام زمینه فساد و رانت را فراهم می‌کند. وی جست‌وجو کردن همه عوامل بازاریابی و فروش نفت خام در بخش بین‌الملل شرکت ملی نفت را یک ساده‌اندیشی برشمرد و اظهار داشت که مهیا کردن بخش عمده فروش نفت خام در وزارت امور خارجه بوده، بنابراین وزارت امور خارجه باید بتواند زمینه اجرایی شدن آن را مهیا سازد. وی گفته قصری، موتور اصلی مهیا‌سازی فروش بیشتر نفت خام در وزارت امور خارجه بوده و صادرات نفت خام باید با یک دیپلماسی انرژی در وزارت امور خارجه صورت پذیرد.

مدیر سابق امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، یکی از نقاط فروش نفت خام را تمرکز روی کشورهای عضو اتحادیه «آسان» ذکر کرد چون این کشورها به شدت نیازمند انرژی بوده و ایران باید برای فروش نفت خام متوجه این فرصت باشد. وی اذعان داشت کشورهای عضو اتحادیه «آسان» بخش خصوصی فعالی داشته که بخش خصوصی هم به‌طور معمول دنبال منافع خود است هرچند آنها هم در چارچوب سیاست کشور خود حرکت می‌کنند و اگر مجبور باشند از سیاست تحریم‌ها علیه ایران تبعیت می‌کنند.

خبر

تفاهنامه همکاری بین بانک انصار و دانشگاه پیام‌نور امضا شد

آن اعطای تسهیلات قرض الحسنه به دانشجویان در سقف هزینه شهری به ثبت نام و شروط دیگر مندرج در تفاهنامه صورت می‌گیرد، امضا کردند. شایان ذکر است که در نشست مسئولان بانک انصار و دانشگاه پیام‌نور طرفین از وجود زمینه‌های مشترک همکاری سخن گفته و بر لزوم استفاده از این زمینه‌ها در راستای ارتقای تحصیلی هموطنان عزیز و بهره‌رسانی دانشجویان کم‌بضاعت تأکید کردند.

اداره کل روابط عمومی و تبلیغات

تفاهنامه همکاری بین بانک انصار و دانشگاه پیام‌نور امضا شد. بانک انصار و دانشگاه پیام‌نور تفاهنامه‌ای هفت‌ماده‌ای را با هدف حمایت و کمک به دانشجویان دانشگاه پیام‌نور در تمام مقاطع تحصیلی از طریق تأمین بخشی از هزینه‌های دوران تحصیل دانشجویان و ارائه خدمات بانکی امضا کردند. به گزارش اداره کل روابط عمومی و تبلیغات دکتر ابراهیمی، مدیرعامل بانک انصار و دکتر محمدرضا زمانی، رئیس دانشگاه پیام‌نور طی دیداری که در محل دانشگاه پیام‌نور داشتند ضمن تأکید بر لزوم توسعه همکاری‌های دوجانبه، تفاهنامه‌ای یک‌ساله را که براساس